

DOPISNA RAZPRAVA SODELAVCEV IN SODELAVK INŠTITUTA IRSA V MESECU
JANUARJU 2021 Z DELOVNIM NASLOVOM *ALTERNATIVE*

(1) MOŽNOST VELIKE KOALICIJE

Frane

Končujem članek in imam vprašanje oz. dilemo; gre za možne variante v oblikovanju vlade. Menjava s pomočjo konstruktivne nezaupnice oz. novega mandatarja z novo koalicijo, je običajna. Pri nas seveda je to v kontekstu polarizacije in izključevalnosti. Alternative so: velika koalicija dveh glavnih strank (Nemčija), koalicija raznorodnih strank - črni-zeleni (kot zdaj v Avstriji), vlada narodne enotnosti (v EU je verjetno ni), All-Parteienregierung kot koalicija vseh strank (Švica), tehnična vlada (trenutno je v EU menda ni, nazadnje je bila kratek čas v Italiji). Je kaj od tega pri nas možno? Vsi bomo rekli da ne. Verjetno bi bila (začasna) tehnična vlada (teoretično) še najbolj realna, toda ni jasno, kako bi se konkretno oblikovala. Rad bi slišal nekaj kratkih komentarjev (vendar še danes).

Urban

Po mojem mnenju ni mogoča tvorba niti ene stabilne koalicije. Oba tabora slovenske politike sta, vsak po svoje, izrazito problematična. Kar zadeva levi pol, so stranke močno razdrobljene. Že samo pregled imen strank, ki so skorajda zmeraj imenovane po predsedniku, pokaže na razkroj političnega prostora v tem taboru. Ne gre za nazorsko usmeritev, ne gre za vsebino, vse kar jih družijo in označuje je odklanjanje in sovraštvo do Janše. Na drugi strani imamo SDS, ki je edina stranka v Sloveniji, ki je stabilna glede na volilno telo. Je pa grobo populistična in nas trga od prostora ter civilizacijske dediščine Evrope. Na tej strani je tudi Nova Slovenija, krščansko-demokratska stranka, ki - vsaj po mojem mnenju, ki ga je treba jemati z rezervo, zaradi moje naklonjenosti krščanski demokraciji - ostaja edina slovenska stranka, ki ima jasno nazorsko identiteto in sledi evropski tradiciji krščanske demokracije. Vendar je NSi zelo šibka glede na število volilnih glasov. Na desni je ključna SDS, ki je že več desetletij v sovražnem odnosu do NSi. Predsednik SDS je največji sovražnik samega sebe, obenem pa oseba, ki preprečuje tvorbo dovolj močne desnice, ki bi lahko vladala Sloveniji. S svojimi odzivi tudi zmeraj znova omogoča konsolidacijo 'levice.' V zadnjih nekaj mesecih se je pokazalo, da ni sposoben za vodenje takšne ali drugačne vlade, ker se ne zmore obvladovati v okoliščinah dolgotrajnega stresa, obenem pa podlega provokacijam. V tem smislu, v smislu zmožnosti vladanja Sloveniji, je z njim konec. V bistvu imamo še zmeraj opraviti s kulturnim bojem, z manihejstvom, ki je značilno za slovensko politiko vse od spora med mlado- in staroslovenci ter nastanka prvih slovenskih političnih strank. Sta pa kulturkampfovski mentaliteta in ozračje dandanes postali do skrajnosti iracionalni.

Matej

odgovor na vprašanje je preprosto ne. Velika koalicija ni mogoča zaradi skrajne vzajemne izključevalnosti. SDS ne bi šla v nobeno koalicijsko vlado, v kateri ne bi bil Janša predsednik vlade. In nobena od "kul" strank ne bi sodelovala v koaliciji z SDS, če slednjo vodi Janša. Vse ostale zadeve, ki jih Frane omenja, se pa lahko pojavijo izključno na ravni retorike in političnega spina, ne pa na ravni realnosti. Končno se je tudi Damjana skušalo prezentirati kot nekako tehničnega mandatarja - in mogoče se pojavi še kakšna taka zadeva, če Erjavcu spodleti. Tehnična vlada v praksi v bistvu pomeni veliko koalicijo, samo da z nepolitičnim mandatarjem (in verjetno ministri) - to pa je kot rečeno v

današnji Sloveniji trenutno izven meja možnega. Sicer pa osebno mislim, da gre za lažno dilemo, ki so jo sprožili tisti, ki ne morejo prenesti situacije, v kateri je Janša predsednik vlade. Vprašanje zamenjave vlade bi bilo relevantno, če sedanja vlada ne bi imela ustrezne večine za vladanje, vendar tega problema očitno - vsaj za zdaj - ni. Ta vlada ima sicer druge težave, lahko pa skozi parlament spravi ukrepe, ki jih predlaga. V soočanju z epidemijo, kot kažejo podatki, res ni uspešna in ima med drugim resne težave pri komuniciranju z javnostjo. Vendar pa iz tega, kar je na voljo v slovenskem političnem prostoru, po moji oceni trenutno ni mogoče sestaviti uspešnejše in/ali učinkovitejše vlade. Vsekakor žalostno - a po mojem osebnem mnenju žal resnično.

Igor

Tudi sam menim, da velika koalicija v sedanjem času pri nas ni možna. Vsaj dva razloga: 1. ker je ozračje zadnjega leta možnost srečanja različnih skoraj onemogočilo, brez zaupanja pa ne gre; 2. ker je v preteklosti t.i. postkomunistična skupina strank imela "veliko koaliciji" za realno možnost samo v primeru, ko so bili oni glavni del take koalicije (tako je vlade vodil Drnovškov). Drugo pa je, da bi si osebno želel, da bi stvari bile drugačne in da bi se dosegla kultura, ki bi omogočila sklepanje širših koalicij, ter tako zaustavilo polariziranje Slovenije. Podprl bi tudi to, da se sedanja politična vlada odpre preoblikuje v smislu da vključi nekako četrtno do tretjino strokovnih ministrov, to je zunaj svoje politične strankarske pripadnosti. Tako bi nekoliko "zrelativizirali" ozko strankarski pogled, kar se mi zdi eden dobrodošlih ukrepov. Ali je druga možnost stvarna? Menim da nekaj malega možnosti v taki smeri obstaja. Rekonstrukcija gre lahko v tako smer.

(2) MOŽNOSTI ZA NEPRISTRANSKI JAVNI DIALOG

Igor

Morda bi dodal še tole. Sam bi si želel, da se stvari premaknejo, a realno v Sloveniji danes ne vidim možnosti. Obe strani se polarizirata (tudi sicer je polarizacije zelo veliko tudi drugje), in živimo v okolju, ki drugega, drugačnega, ne sprejema za resnega sogovornika, s spoštovanjem, priznavanjem dostojanstva vsakogar. Čas, ko je Nova revija in še kakšno središče omogočalo izmenjavo med različnimi, ki jih je nekaj povezovalo, se zdijo daleč in v tem trenutku je zelo težko razviti tak prostor srečanja različnih. Pa se mi zdi pomembna naloga, da če moremo kaj narediti skupaj, storimo kar je v naši moči; sam bi rad. To sicer ne bo odgovorilo na trenutno stanje, a na srednji rok se mi pa zdi, da bi lahko precej prispevalo.

Kaj menite, ali je kaj možnosti, da bi razvili (ali skušali razviti) pobudo v tej smeri? Povezovalni člen ni nujno revija, je lahko tudi kaj drugega. In neko skupno dobro je potrebno. Nekaj skupnih točk, povezovalnih, kako razumeti skupno dobro za Slovenijo. Do tega bi lahko prišli prek pristnega dialoga, v komunikaciji, ne da nekdo vnaprej napiše. (Skupno dobro ni treba da je zelo obširno, a nekaj vsebinskega je potrebno).

Urban

Se strinjam, nujno potrebujemo prostor, kjer bo mogoče umirjena, razumna komunikacija. Ta prostor naj bo tudi dostopen javnosti. O tem sem sam že večkrat razmišljal. Potrebujem prostor, kjer bi lahko objavil svoje misli, četudi so kratke, ali podal kakšno posneto (video ali zgolj zvok) izjavo. Pravkar sem na Domovini prebral komentar k včerajšnjim dogodkom v ZDA. Med drugim komentator navaja, da so mediji pristranski in naklonjeni demokratu. Poleg tega sem včeraj med srfanjem po kanalih na

Novi24 slišal izjavo, da so se pojavile novice o tem, da so med izgredniki na Kapitolu pripadniki Black Lives Matter in Antife, ki so povzročili nered. To je, seveda, groba laž, ki jo razširja ameriška skrajna desnica. Nova24 tudi vztraja pri tem, da so bile volitve v ZDA priglufane. Prav tako Janša ni Bidnu čestital za zmago, temveč je to namesto njega storil Tonin.

Kar želim reči je, da kaže, da je del katoliških krogov zelo blizu interpretacijam ameriške skrajne desnice, kar vključuje zavzemanje za medijsko obveščanje, ki je tako ali drugače 'alternativno' glede na uveljavljene, profesionalizirane medije. Nikakor s tem ne ciljamo na tvojo nazorsko usmeritev. Želim poudariti, da je očitno, da obstajajo protidemokratske težnje, ki so del strategije in mišljenja naše desnice, vključno s pomembnim delom cerkvene elite. O SDS tukaj ne kaže izgubljeni besed. Zadošča, da med ekscesi predsednika vlade omenim čestitko, ki jo je kot prvi svetovni voditelj namenil Trumpu še med samimi volitvami. Že pred tem smo v očeh evropskih politikov izgubili vso verodostojnost. Kar zadeva slovensko kvazi levico, je njen zadnji eksces tožarjenje Janše ter Nove24 v Evropskem parlamentu. Ob vsem tem nas je lahko le sram. V nemških medijih sploh ne nastopamo, ko smo omenjeni pa gre za bebavost brez primere. Ena od redkih omemb Slovenije, ki je bila objavljena na BBC-jevi spletni strani, je bila novica o tem, da stakajo pripadniki slovenske obveščevalne službe. To presega vse meje razuma v normalnih državah. Sam sem prepričan, da predstavlja demokracija temeljno vrednoto, kot predstavljajo temeljno vrednoto pravna država in človekove pravice ter skupnost evropskih narodov. Od tega ni mogoče nikakor in nikoli odstopiti.

Igor

Glede krščanstva, političnih usmeritev v Domovini, Časniku ipd. Sam jih v zadnjem času ne berem veliko, čeprav sem v Časniku pred leti objavil par zadev. Le včasih pogledam. Razlog je, da je v obeh zame prevelik delež piscev zelo desnih na način, ki ga ne morem sprejeti. To ni zmeroma usmeritev, ki bi bila delitev levo-desno kot je denimo v Nemčiji. Urban, to kar si omenil, je očitno primer razlik znotraj krščanstva oziroma med kristjani. Politične usmeritve kristjanov in krščanstva so različne, tudi nasprotno. Če bi koga zanimalo, kaj misli pomemben del ameriške desnice v katoliškem krščanstvu lahko odpre EWTN in njihove druge edicije, npr. National Catholic Register ipd. Podobno gredo Life-site in nekateri drugi krogi. Gre za kulturni boj, ki se preslika tudi v katolištvo. EWTN, NCR in podobni so ostri kritiki prizadevanj sedanjega papeža in njegovih usmeritev. Ni treba veliko pogledati, da se to očitno vidi. Del ljudi, ne vem pa kolikšni, se prepozna v taki drži. Razumljivo, podpira Trumpa in smer, ki dejansko nima s krščanstvom prav veliko skupnega (podobno kot denimo fašizem ni imel, a so nekateri to pozno spoznali). Del kristjanov podpira tako desnico, podoba kot v Italiji Salvini, vendar tu ni enačitev. Nasprotno. Če bi sam rekel kratko, a v bistvu zelo povedno, se prizadevanja tega papeža najbolje razumejo v duhu ljudi kot so bili Janez Evangelist Krek, Andrej Gosar, nadškof Šuštar. Koliko je katerega krščanstva v Sloveniji danes, ne vem točno. Zdi se da manj kot bi človek želel. Če bi bilo zanimanje bi lahko enkrat prek ZOOMa več rečemo o družbeni misli sedanjega papeža. Zlasti glede na dve okrožnici tega papeža, Laudato si' (o skrbi za skupni dom, ekologija), Fratelli Tutti (o bratstvu in družbenem prijateljstvu), ki temeljito segata na družbeno področje in ki sta napisani v duhu spodujanja dilaoga med ljudmi dobre volje.

Urban

Potrebujemo prostor, v sklopu katerega bi bilo mogoče strpno zagovarjati razlikujoča se stališča, četudi se med sabo nazorsko razlikujemo, pri tem pa ohranjati navezavo na civilizacijsko dediščino Evrope.

Darka

To, da je nujna ideološko nekontaminirana agora v vsaki, ne le slovenski družbi je ena bistvenih podmen demokracije. Pri nas se pojavi le začasno in to ob začetkih neke nove (kot poznam intelektualne) iniciative, potem pa si jo praviloma prisvoji ideološko profilirana, medijsko in politično podprta "elita". Imam štiri take izkušnje "v živo": nastajanje in etabliranje Studie Humanitatis; ideja, zasnova in etabliranje Primorske univerze (to sem le spremljala); tki. Univerza na domu in kmalu zatem Sekcija za socialna gibanja v 80-tih. Torej, glede na pretekle izkušnje predlagam, da v koraku z novo tehnologijo, poskusimo z lastnoročno tiskanim časopisom, ki se objavlja v tiskani obliki in preko spleta.

Igor

Urban in Darka, hvala za odgovor. Me zanima kaj pa drugi mislite? Menim, da bi bilo dobro poskusiti vzpostaviti komunikacijo z akterki, ki so potencialno odprti taki zadevi. Če se vam to zdi možno, sem pripravljen sodelovati in vložiti čas in energijo. Menim pa, da bi bilo res dobro, da je tudi tiskana izdaja.

(3) ODNOS EKSPERTI – POLITIKA (v času pandemije)

Frane

Opozarjam na zanimiv in mestoma intriganten intervju v zadnji SP DEla in sicer s predsednikom uprave NLB. B. Brodnjakom (ali je bil prej v Darsu?). Med drugim omenja tole: formira se za naslednje volitve Zavezništo za Slovenijo, po vsem sodeč nepolitična (nestrankarska) združba/velika koalicija, sestavljena ali podprta iz gospodarskih združenj, znanosti in tržno preverjenih izobraževalnih institucij in zdravstva. Se pravi, da so določene alternative na delu. Brodnjak omenja 55 milijard evrov, ki jih imajo SLO državljani v depozitih (22 milijard) ter v vrednostnih papirjih (kot sem razumel). Z (investicijsko) aktivacijo tega (do zdaj pasivnega) kapitala naj bi državo odtrgal od socialističnih sanjačev na radikalno levici oz. bi se lahko zoperstavil malikovanju javnega sektorja.

Poudarjam, da prihranki/premoženje pri nas rastejo oz. so bili lani (2020) večji kot leto poprej. Kljub epidemiji. Kako pa so porazdeljeni pa ne vemo. Gre za širše zbiranje, ne samo poslovnežev. Omenja se znanost, zasebno izobraževanje in zdravstvo. Celo bi govorili o nekakšni meritokratski družini in morda vladavini. Sociološko izredno pomembne informacije!

Urban

Ne želim zveneti pesimistično, vendar gre vsaj v primeru NLB ter Petrola za organizaciji, ki ju obvladujejo ljudje, ki so povezani z omrežji, ki iz ozadja obvladujejo slovensko družbo. Četudi bi obstajala neodvisna iniciativa, ni možnosti, da bi ostala avtonomna.

Frane

To je možno. Lahko, da je Brodnjakova najava nove politične sile le provokacija. Ali vemo kaj več o omrežjih, ki iz ozadja obvladujejo slovensko družbo? Ali je to isto kot "globoka država"?

Sem pogledal, kdo vse se je pridružil. Nekaj državnih podjetij in nekaj manjših zasebnih. Recimo ni Krke ali high-tech podjetij. Je pa IJS ter ZRC-SAZU. Zaenkrat pisana družčina, zbrana iz vseh vetrov. Verjetno nič trajnega. Brodnjak pa ima vizijo: 55 milijard usmeriti v investicije in ustvariti domačo buržoazijo. Gre mu na živce, da so eden največjih lastnikov NLB hrvaški pok. skladi (njihov delež presega celotno slov. lastništvo).

Urban

Omrežja, ki obvladujejo Slovenijo so omrežja, ki izhajajo iz SDV ter KOS. Nobenega dvoma ni o tem, da imajo izredno močne pozicije, da se njihov vpliv ni nikoli zmanjšal. Danes je večji kot kadarkoli prej, ker ni več nadzora na obveščevalnim aparatom, ki ga je včasih izvajala partija. NLB predstavlja za njih enega od strateških virov, preko katerega obvladujejo finančne tokove v državi. Obvladujejo tudi zavarovalnice (o čemer sicer nikoli ne govorimo). Prav tako obvladujejo večja, strateško pomembna paradržavna podjetja. Medije obvladujejo preko financiranja reklam. Imen velike večine teh ljudi ne poznamo. Izčrpani kapital se v državo vrača v obliki dokapitalizacij, nakupov nepremičnin. Vem, da zgoraj napisano zveni paranoično, zavedati pa se morate, da resnica o Sloveniji bistveno presega tisto kar si sploh upamo misliti.

Frane

Sam bi bil skeptičen do trditev o taki vlogi bivših tajnih služb. Eno je že biologija, saj so že stari najmanj 65, v povprečju pa več. Seveda, poznamo Zemljariča, ki pa je imel funkcij več kot cigan uši. Drugo tako ime je Isajlovič. So dejavni, toda, da bi obvladovali celo omrežje in celo celo državo, to pa verjetno ne bo držalo.

Prilagam članek o aktualnem stanju epidemije z vidika odnosa med politiko in eksperti. Gre za prvo verzijo, pričakujem pripombe in sugestije za korekcije ter dopolnitve. Je pa ta tekst povezan z nameravano prijavo na razpis ARRS.

Matej

Takole na splošno pa dodam par besed o predvidenih političnih učinkih te slovenske katastrofe ali celo učinkih na nacionalno samozavest, ki so na kratko omenjeni v tekstu. Tu bi opozoril na možno razhajanje med objektivno resničnostjo, kot jo kažejo (vsaj približno, ob vseh metodoloških in drugih omejitvah) statistike, in pa prevladujočimi narativi. Seveda opozicija vladi JJ očita celo vrsto napak in zato seveda omenja tudi neuspehe glede covid, vendar pa bo to težko jedro njenih kritik. Skupaj z mediji, ki jo podpirajo, je namreč (s podobnih izhodišč kot npr. ameriški Republikanci) napadala vladne ukrepe kot preostre, kot napad na svobodo itd. Pri tem je sledila (in najbrž tudi deloma soustvarjala) javnemu mnenju, ki je tudi večinsko vse bolj prepričano, da so ukrepi vlade prestrogi, ne pa preblagi. Seveda bi lahko opozicija in mediji vladi (upravičeno) očitali, da je bila prestroga na enih in hkrati preblaga na drugih področjih, a tu bi morali ti kritiki spet zagovarjati kaj nepopularnega (recimo dodatno zapiranje gospodarstva, na katerega ste nekateri v debati opozorili). Treba je pač upoštevati, da je sedanji politični kontekst izrazito kontaminiran tako s polarizacijo kot s populizmom.

Z drugimi besedami: čeprav bo Janševa vlada v prevladujočih narativih kriva za vse mogoče, bo pri tem nesorazmerno malo kriva za veliko mrtvih zaradi virusa. Bo že bolj kriva za "omejevanje svobode". Preprosto zato, ker ne bo nikogar, ki bi ji lahko kredibilno očital veliko mrtvih:

- 1) sama vlada te krivde ne bo prevzela nase, prav tako ji tega seveda ne bosta pripisala Nova24 ali Demokracija
- 2) opozicija (in glavnina slovenskih medijev) ji bo težko očitala preblage ukrepe, ker so sami zagovarjali še blažje (odprte šole, celo "šola brez mask"...))
- 3) opozicija (in mediji) bodo vladi težko očitali napačne ukrepe, ker bi potem morali jasno povedati, katere omejitve bi bilo treba sprejeti, pa niso bile sprejete (ker to pač ne bi bilo popularno)
- 4) drugi akterji: če se na vežejo na prevladujočo levo ali prevladujoče desno politično opcijo nimajo relevantnega vpliva v slovenskem polariziranem javnem prostoru. Akterji, ki s(m)o danes kritični do levih in desnih, s(m)o tako marginalni, da praktično nimamo dostopa do sooblikovanja dominantnih narativov. Zato si tudi težko predstavljam prevlado narativa, ki bi Slovincem zrušil lastno samopodobo, ker nismo znali premagati covida - pa naj bo to še tako objektivno statistično dokazano dejstvo. Pač ne vidim dovolj vplivanih akterjev, ki bi tak narativ širili.

Igor

Prebral sem osnovno verzijo in vanjo vnašal opombe, kasneje pa tudi opombe drugih. Tako so pripombe na osnovno verzijo - pripomka. Zdi se mi potreben prispevek. Se mi zdi, da nimam kaj posebnega dodati, razen morda tole. Iz dosedanjih raziskovanj in debat se kaže, da je v Sloveniji problem zelo sestavljen. Povsod so tudi skupine, ki se upirajo, a obseg in zaledje upiranja koliko poznam je v Sloveniji veliko širše (to niso ekstremisti, ampak velik del sindikatov, vplivnih politikov, kulturnikov, medijskih vplivnežev ...). Nesrečo imamo, ker je bila zdravstveni krizi takoj dodano politično nagajanje in rušenje vlade, pri tem so pa uporabljena različna sredstva, tudi po moje nedopustna – epidemija ne bi smela biti predmet političnega obračunavanja, je skupni problem države in državljanov. Drugič, zelo potrebovali bi nek družbeni pogovor o skupnem, oz. kaj je lahko skupno kje se pa razlikujemo. Generalno gledano da so vsi ukrepi dobro ali slabi ne vodi v to smer. Eden večjih pogojev boljšega soočenja s krizo je po moje to. Drug velik pogoj pa je, da bi dvignili raven kulture spoštovanja ključnih ukrepov - kot skrbi zase in druge.

Frane

Hvala za izčrpne komentarje in kritične pripombe. Bom proučil in po možnosti tudi uporabil pri dopolnitvi teksta. Samo dve repliki. Češ, da ni akterjev, ki bi tematizirali statistična poročila, ki kažejo neuspeh Slovenije pri spopadanju s coronom. Nazadnje sem o tem bral pred 2 dnevi v Neue Zuercher Zeitung, kjer je naveden graf in pojasnilo. Potem, tržaški novinar B. Brezigar je v Večeru poročal o tem, da je IL Piccolo objavil novico, da ima SLO največ mrtvih v epidemiji. To sicer generalno ne drži, vendar iz brezigarjevega prikaza ni razvidno, na katere podatke se to nanaša. Vendar je lahko povzetek ECDC tabele, kjer računajo število umrlih v zadnjih 2 tednih. Tu pa smo na prvem mestu v EU. Potem: Žižek je imel intervju v Berliner Zeitung, kjer niti ni omenjal Janše, pač pa depresivno ozračje v Ljubljani. To se bo nadaljevalo.

Pa še, ko govorim o istih podatkih v naslednjih mesecih. Tu so izračuni IJS, ki pravijo 3.500 umrlih do konca tega meseca (sedaj nekaj čez 3000). Zakaj cepljenje ne bo odpravilo nevarnosti? Ker ne bo tako hitro dosežena čredna imunost (glej dopis Igorja). Ihan pravi, da da bo to jeseni oz. do takrat naj bi stanje nekako normaliziralo. To si vsi želimo. Vendar to ne pomeni, da ne bo več ukrepov. V tekstu sedaj dopuščam, da se to neslavno mesto SLO relativizira v primeru, da se eskalacija epidemije pojavi v ekstremnem obsegu v drugih državah. Gotovo bo to v ZDA, morda tudi v VB. Spet z neslutnimi posledicami za ameriško samozavest.

(4) PRIJAVA PROJEKTA ARRS in PANDEMIJA V SLO

Urban

Kar zadeva sam projekt, se mi zdi smiselno, da se vanj vključijo tri področja: - prvo zadeva komunikacijo, kar vključuje trikotnik vlade, ekspertov ter prebivalstva; - drugo zadeva nezaupanje v institucije vlade, kar je mogoče navezati na politično zgodovino, družbene razcepe ter politično nestabilnost; - tretje področje se nanaša na kulturne vzorce prebivalstva. Morda lahko glede zadnjega področja, ki bi vključevalo presojo odnosa ter drž prebivalstva, v projekt vključimo tudi Valicon. Na tem mestu bi lahko obravnavali tudi agiranje šolnikov ter gospodarstvenikov, ki jih omenja Maruša (kar spada bolj na drugo področje, ki se nanaša na erozijo zaupanja ter politično razcepljenost in nestabilnost). V danih razmerah nizke ravni zaupanja v vlado ter avtoritete na splošno, agresivno nastopanja šolnikov ter gospodarstva dodatno spodjeda vladne ukrepe ter avtoriteti strokovnjakov. Nemški šolniki ter gospodarstveni ne bi nikoli upali tako daleč, četudi se zavedajo posledic za psiho otrok in mladostnikov, preobremenjenosti staršev ter gospodarske škode. Skrb za zdravje ter preživetje ljudi je pri njih zmeraj na prvem mestu. Ko razmišljam o neučinkovitosti ukrepov vlade, se vse bolj nagibam k temu, da je treba kot izjemno pomemben dejavnik blokade uspešnosti ukrepov obravnavati odnos prebivalstva. Brez vedenja, ki je usklajeno z zahtevami vlade in strokovnjakov, ni mogoče pričakovati, da bodo ukrepi sploh delovali. Izjemno visok plato Slovenije priča predvsem o nepokorščini prebivalstva, ne glede na šume v komunikaciji ter nesposobnost vlade za vztrajanje pri jasno določenih ukrepih. Že to, da vlada že nekaj mesecev zmeraj znova napoveduje ukinjanje ukrepov, pri naših izjemno visokih številkah, je absolutno nesprejemljivo. Vendar to ni vse. Nujno je sodelovanje prebivalstva, z represijo pa tudi ni mogoče nadzirati ljudi. Kar zadeva okužbe na delovnem mestu, sem danes zjutraj poslušal intervju s Kretschmerjem, ministrskim predsednikom Turinške (Thuringien), za Saško druge najbolj prizadete nemške zvezne dežele, ki je ob močnem porastu okužb na Turinškem izjavil, da je nujno delo na domu. Domnevamo lahko, da predstavljajo delovna mesta zelo pomemben dejavnik perpetuiranja okužb. To je bilo doslej v Nemčiji premalo poudarjeno, oz. ni bilo izpostavljeno. Toliko bolj to velja za Slovenijo, kjer to zaradi vrste razlogov ni izvedljivo. Naj spomnim, da podatki Valicon kažejo, da obstoj epidemije v prvi vrsti zanikajo moški v srednjih letih z nižjo stopnjo izobrazbe, torej tipičen slovenski delavec. Sicer gre le za 5% prebivalstva, vendar ta delež zadostuje za obnavljanje ravni okužb. Dodajam anekdoto iz Ljubljane. Znanka je na ulici slišala nekega obrtnika, ki se je glasno bahal, da je tik pred novim letom na obed povabil 20 svojih delavcev. Dogovoril se je z gostilničarjem iz bližine Ljubljane, ki je gostilno odprl samo zanje.

Frane

ne vem, če bi govoril o nepokorščini populacije na splošno. Recimo, ko berem o Belgiji, se izpostavlja njen neučinkovit politični in federalni sistem, polarizacijo (ne sicer ideološko, bolj na etnični podlagi), skratka država s slabo upravljalno kapaciteto. Nisem slišal, da so ljudje krivi. Sam menim - in to je bistvo mojega članka - da so ukrepi nedosledni in pomanjkljivi ter institucije, ki bi jih morale izvajati in kontrolirati, slabo delujejo, tudi zaradi nespoštovanja meritokratskih kriterijev.. Drugače pa: seveda popolno nezaupanje, kot pravi kolega Toš. To je napisal 2018 in velja za nazaj. Zdaj je izstavljen visok račun za vse anomalije, ki se vlečejo že dolgo. Lahko rečemo, da smo nekateri v sociologiji (in drugod) to opazili. Obstaja dovolj močna interakcija in povratna zanka med disfunkcionalnim in nestabilnim sistemskim okvirom in vrednotno zmedo in nezaupanjem v javnosti.

Darka

Pa še ena Nežmahova teza, ki me je zaintrigirala (na Požar TV): da se Slovenci/ke ne držimo ukrepov, ker imamo "kulturni vzorec nepokorščine" še iz prejšnjega sistema, ko smo se naučili, da je državne direktive treba preovinkariti. Če pomislim nase, svoje kolege, znance, itd., še posebej disidentske kroge, to drži, oziroma je držalo, spomnimo se samo bencinskih bonov pa par-nepar vožnje po avtomobilskih številkah, švercanje računalnikov, itd.... Je pa dejstvo, da če to drži za našo generacijo in še za pol - predhodno, tak kulturni vzorec ne more držati za mlajše, ker ga niso prakticirali. Sem pa ob tem pomislila na to, da pa tudi niso prakticirali drugačnega; starši torej niso pravoverni pravni državi, v izobraževalnem sistemu nimajo ustreznega predmeta državljske vzgoje, kje naj bi dobili vzorec spoštovanja vladnih ukrepov? Sama politika, strankarska - če jo sploh spremljajo, verjetno bolj kot na spoštovanje navaja, da je učijo preko twitov in demonstracij (če se prav spomnim, je učiteljski kader večinsko podpiral demonstracije) in tako sama po sebi navaja na vzorce državljske nepokorščine.

Urban

Naj dodam, da se v tem prostoru večkrat srečujemo z izjemno zaskrbljenostjo staršev za dobrobit otrok, ki se odraža tudi v posegih staršev v delovanje fakultet (moja izkušnja, s sistematičnimi pritiski na pedagoški kader, ki naj zniža raven zahtevnosti izpitov). V preteklosti je bilo tovrstnih izjav še več (izjemna zaskrbljenost strokovnjakov ter staršev zaradi domnevne preobremenjenosti otrok še v času ministrovanja Gabra, ki ne odraža, in ni odražala, dejanskega stanja, naši otroci so namreč sorazmerno neobremenjeni s šolskimi obveznostmi; raziskava Mladina 2018-19 kaže, da se čutijo naši študenti zelo obremenjeni, četudi študirajo precej manj od študentov iz ostalih v raziskavo vključenih držav, ocenjujejo tudi, da študij ni tako zahteven). Spomnim se tudi pisma predstavnice staršev za časa ministrovanja Pikala, ki je prav tako odražalo prekomerno zaskrbljenost nad preobremenjenostjo otrok. Pikalo je potem celo napovedal reformo delovanja izob sistema. Gre za specifičen fenomen. Posege zagovornikov otrok v javen prostor je mogoče razumeti kot držo, ki otroke oropa zmožnosti za soočanje s frustracijami, obenem pa tudi kot političen poseg - z mobilizacijo javnega mnenja se poskuša vplivati na strokovne (ter politične) odločitve.

Igor

Glede razpisa se mi pa zdi dobro, če bi v njem imeli večje poglavje o odzivanje na stanje in možnih trendih razvoja po epidemije. Vsaj scenarije bi lahko analizirali. Sam bi lahko poril to, kar je delal papež Frančišek (glede COVID krize in pozivov kako po njej).

Urban

Med včerajšnjimi poročili Nove24 sem zasledil novico, da je v Sloveniji 58% vseh umrlih umrlo v DSO-jih. Ko gre za DSO-je, je to ena od višjih, morda celo najvišja, številka v Evropi. To tudi pomeni, da je treba natančno preučiti razmere v domovih ostarelih v Sloveniji. Vodstva domov ter zaposleni bi morali brez dvoma upoštevati navodila NIJZ. V tem primeru bi, domnevam, bilo mrtvih v Sloveniji manj in bi bila slika manj porazna. Preučiti je treba tudi trend skozi čas: se delež mrtvih v DSO-jih v drugem valu znižuje vsaj glede na celotno skupino umrlih za ali s kovidom? Kakšni so bili ukrepi, ki jih je DSO-jem predlagal NIJZ in kdaj se je to zgodilo? Na eni strani imamo visoko število okužb, na drugi visoko število mrtvih. Domnevam, da visokega števila okužb ni mogoče neposredno / linearno povezati z visokim številom mrtvih. V zvezi s tem se, poleg nesorazmerno visokega števila

umrlih v DSO-jih, zastavlja tudi vprašanje učinkovitosti zdravljenja v slovenskih bolnišnicah. Je bilo to dovolj učinkovito, da je preprečilo višjo raven umrljivosti oseb s težjim potekom v primerjavi z, na primer, Nemčijo? Nemška družba je ostarela, zato toliko smrti, obenem pa je ostarela tudi slovenska družba. Vprašanje je tudi, koliko okužb je povzročilo nespoštovanje higienskih ukrepov med bolnišničnim osebjem ter osebjem DSO-jev? Anekdota iz enega od slovenskih DSO-jev: medicinske sestre, ki menijo, da korona ni izrazito nevarna. Pred dnevi sem tudi poslušal dva intervjuja z medicinskima sestrama v Nemčiji, ki nista verjeli v smiselnost higienskih ukrepov. Pred časom sem navedel anekdoto v treh medicinskih sestrah iz Maribora, ki so kadile pred bolnišnico stoječ v krogu, brez varnostne razdalje in, seveda, brez mask. Eden od direktorjev KC-ja je že pred časom omenjal, da se medicinske sestre kužijo med odmori za kavo, ko ukrepov ne upoštevajo, kar je privedlo do okužb. Vse navedeno pomeni, da sicer lahko kritiziramo vlado, vendar ta ne more nositi krivde za upoštevanje ukrepov ter organizacijo dela v bolnišnicah ter DSO-jih. Kulturni vzorci igrajo v tem okviru posredno vlogo in sicer v tistem obsegu, ko vplivajo na vedenje osebja zaposlenega v bolnišnicah ter DSO-jih. Tudi to osebje ima nižjo stopnjo izobrazbe in nizke dohodke (vsaj v DSO-jih), vendar gre povečini za ženske (kot ugotavlja Valicon, so zanikovalci epidemije moški srednjih let z nizkimi dohodki). Še nekaj k navedbam, da bo čredna imunost dosežena šele konec tega leta. Zelo težko je pričakovati, da bo slovenska populacija to zdržala na da bi prišlo do takšnega ali drugačnega nasprotovanja higienskimi ukrepi. Siceršnja visoka raven nezaupanja v elite bo še bolj izražena in še bolj iracionalna kot sicer. So pa ljudje dejansko v stiski, še posebej tisti, ki imajo več otrok, ki jih spremljajo pri učenju na daljavo.

Igor

Le beseda o tem kako dolgo bo trajala kritična faza pandemije. Dejansko ne vem, ampak se mi zdi beseda Merklove na mestu. Menim, da je to zelo realna ocena - vsaj do pomladi. Merklova napovedala težke tedne vse do velike noči <https://siol.net/novice/svet/portugalski-predsednik-tik-pred-volitvami-okuzen-s-koronavirusom-543257>. Sam menim, da je lahko precej dlje.

Frane

Tu pa mislim, da se ne da napovedovati za vse države. V Nemčiji je mišljeno do 4. aprila. Pri nas je prognoza do 1. maja. Kje drugje bo prej, kje pa precej pozneje. Drugo: kaj pomeni kritična faza? V Nemčiji pomeni nekaj drugega kot pri nas ali v Belgiji. Razlika je 1:2.7 (DE ima 520 umrlih na mio, SLO ima 1460). Po naše v Nemčiji sploh ni kritično. Mi bi bili zelo veseli, če bi imeli nemško epidemiološko sliko. Konec kritične faze je torej za nas nekaj čisto drugega kot za Nemčijo (ali Norveško). Sicer: zavisi od precepljenosti - toda tudi tu so neznanke. Bomo videli na primeru Izraela.

Igor

Mislim, da je tole vredno poslušati: Zakaj je Slovenija tako visoko po obolevnosti v mednarodnih primerjavah? <https://www.rtv slo.si/4d/arhiv/174746471?s=mmc>. Sicer vsi govorniki niso - po moji presoji - enako kvalitetni (zlasti ko je odgovor tak, da je v nasprotju s tem kar pravijo drugi), a zadnji trije so za nas pomembni. Ihan je govoril o tem, da so zamočila epidemiologija in epidemiologi, a je žal krivdo za neuspeh pripisal predvsem politiki in s tem znižal raven moči svojih predhodnih besed. Iz povedanega se da razbrati, da je znotraj znanstvene stroke prevladal temeljni razlog neuspeha na druge - kar lahko pomeni tudi, da ni prave komunikacije v medicinski stroki in med deli stroke. Flis je razlog videl v obnašanju ljudi in v težavah zdravstva. Predvsem se mi zdi pomembno kar je povedal Musek Lešnik o raziskavah izpred let in sedanjem načinu življenja /kulturi v Sloveniji. Navedel je, da

so rezultati raziskave pokazali, da smo Slovenci zelo agresivni in da je uporništvu mnogim primeren (najbolj) način ravnanja. Ko je to povežalo z upornostjo novi vladi, je delovati drugače junaštvo. Sam menim (hipoteza za preveriti), da pri tem načinu ne gre samo za politično pripadnost (aktualni opoziciji) ampak za širše poteze kulture ljudi (tako vrednotno usmeritev kot način življenja), ki pa so dobili dodatne vzvode v usmerjanju strank in medijev. Nekaj takega ravnanja je v mnogih drugih državah.

Matej

ja, ta ideja, da je "cool" biti uporniški - ne vem pa, kolikšno je tu odstopanje Slovenije od drugih (zahodnih) držav. Kot rečeno, vredno preveriti. Glede medijev so pa strategije na splošno res zanimive. Hegemonski ("levi") mediji delujejo predvsem po principu skrbne selekcije in objavijo le stvari, ki se ujemajo z njihovo politično agendo. Si pa zelo redko kaj izrecno izmislijo. Nova24 pa po drugi strani brez težav kot čisto resnico vključi tudi fake news, ki jih pobere po (sicer predvsem tujih) spletnih virih. Obe strani pri vsekakor medijsko manipulirata, je pa res že tradicionalno "levica" v tem malo bolj sofisticirana.

Igor

Še komentar: pri nas je res to, kar je rekel včeraj Ihan. V domovih za ostarele je umrlo precej starejših od 80 let in sčasoma (kmalu) bo smrtnost precej manjša, ker so sedaj mnogi v domovih že cepljeni (po okoli 2 tednih po drugem cepljenju je verjetnost za obolenost zelo majhna). Drugače rečeno, bolj bolnih z različnimi s starostjo povezanimi boleznimi, ki jih je med umrlimi v domovih največ, je sedaj manj. Dodal bi pa še tole - kot hipotezo za preveriti, ker imam premalo podatkov, da bi postavil kot trditev. Iz več pogovorov z zdravniki in drugimi sem zasledil, da so mnogi izmed teh, ki so umrli in bili stari nad 80 let, imeli druge s starostjo povezane bolezni. Različne bolezni v tej starosti bi tudi brez covida povzročile, da bi precej njih umrlo v nekaj letih. Zavedati se je treba, da je v domovih velik delež zelo starih, delno pokretnih ali nepokretnih ljudi (se jih neguje).

Frane

po moje se nima smisla ukvarjati z dnevnimi podatki niti tedenskimi. Glavni kazalci so: total cases, in cases/1mio pop, deaths/1mio pop., critical/serous (intenzivna) in sicer v skupnem seštevku od marca do danes. Če hočemo krajše trende pa vzamemo 14-dnevno incidenco primerov in smrti. Najzanesljivejša je baza Coronavirus Worldometer (ECDC ni najbolj zanesljiva).